



# KAM e-Bülteni

KAM

Yıl:1 Sayı:4 Yaz 2010

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi  
Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

4. Sayının Düzenleyicileri(Editörler): Yrd. Doç. Dr. Elmazıye TÖREK TEMİZ  
Burcu Akdeniz



## KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ

**Sevgi ULUŞAL**  
**Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanı**

### GİRİŞ

Kadınların karar alma süreçlerine etkin olarak katılımı ve toplumsal cinsiyet bakış açısının tüm politika ve stratejilere yansıtılması; kısaca kadını erkeği eşit bir toplum amaçlayan biz kadınlar çeşitli yapılanmalarla bir araya geliyoruz.

Katılımcılık açısından; tüm kentteki kadınları kucaklayan bir ortak akıl oluşturulmasını sağlayan bu benzersiz ortaklık modeli olan Kadın Meclisi işlevsel yönden çok önemlidir.

Görevimiz; kadınların bileşik sesi olmak, kadının insan haklarının savunucusu ve koruyucu olmaktır. Kadınların öncelikli konularını kentin ortak gündemine taşımaktır.

Önümüzde bir 8 Mart var sesimizi sadece bir günde değil 1 yıl yapacağımız etkinliklerle duyuracağız.

Her alanda barıştan ve emekten yana olan kadınlarımız; sosyal ekonomik siyasi geleceğimizin aydınlık güvencesidir.

Kadın erkek eşitliğinin sağlanmasında, kadın sorunlarının çözülmesinde, kadınlarımızın özgür ve eşit bireyler olarak tüm düzeydeki karar alma mekanizmalarına katılımlarının sağlanmasında ilerletici, sürükleyici güç olacağı düşüncesindeyim.

26-28 Aralık 2009'da oluşumunu tamamlayan Kadın Meclisi 7 kişilik Yürütme Kurulundan oluşmuştur. Sevgi Uluşal, Şebnem Çıtak, Yasemin İlhan Yalçın, Sevil Hoşgör, Didem Gürdoğan, Gönül Başaran

### SÜRECİ

- ❖ Yerel Gündem 21 programının başlangıç aşamasında 6 Mart 1998 tarihli resmi gazetede henüz Kent Konseylerinden söz edilmezken “yerel sorunların, bunların nedenlerinin ve bunların çözümlerine yönelik faaliyet alanlarının belirlenmesi amacıyla yerel ilgi gruplarının bir katılım mekanizması oluşturulması” hedefine yer verilmekteydi.
- ❖ Katılımcı mekanizmalar 12 Kasım 2003 tarihinde Resmi Gazetede Kent Konseyleri olarak tanımlanmıştır. Merkezi Yönetim+Yerel Yönetim+Sivil Toplum işbirliği ile. Bu bağlamda;
- ❖ 2005 yılında çıkan 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesinde yer alarak yasal dayanağa kavuşmuştur.
- ❖ AB tarafından 2001 yılında benimsenen “Avrupa Yönetişimi” başlıklı belgede “iyi yönetim” demokratik katılımcı bir yönetim anlayışı olarak tanımlanmakta ve bunu oluşturan temel ilkeler olarak, “katılım, yerellik, saydamlık, hesap verilebilirlik, çalışma uyumu ve etkinlik” gösterilmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği madde 4’deki tanıma da uymaktadır.
- Kent Konseyi açısından Birleşmiş Milletler Zirve kararları:
  - 1992 BM’ler Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı (Yeryüzü Zirvesi), Gündem 21 Başlıklı eylem planı
  - 1993 Viyana Dünya İnsan Hakları konferansı
  - 1994 Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı
  - 1995 Kopenhag Sosyal Kalkınma Konferansı
  - 1995 Pekin IV. Dünya Kadın Konferansı: Özellikle bu konferansın çıktısı olan “kadının yapabilir kılınmasına yönelik gündem” olarak tanımlanan Eylem Platformu başlıklı belge önemlidir.
  - 1996 BM’ler İstanbul Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı (Kent Zirvesi)
  - 2000 BM’ler Newyork Binyıl (milenyum) zirvesi: BM’ler binyıl bildirgesinde öngörülen 2015 yılına kadar kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik hedefler var (Eğitime Destek Programı)

- 2002 Joannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (Çıktısı Dünya ölçeğinde yerel düzeyde katılımın en başarılısı seçilmiş)

### KADIN MECLİSLERİ

Çalışmalar ilerledikçe, kadınların karar alma süreçlerine ve kentsel yaşamın her alanına etkin olarak katılımın sağlanmasına odaklanacak ayrı bir yapılanma gereği ortaya çıkmaya başlamıştır. Kentteki tüm örgütlü ve örgütsüz kadınlara ulaşmayı amaçlayan kadın meclisleri gereksinimi doğmuştur.

Kadınların Kent Konseylerinde yetersiz bir şekilde temsil edilmesinin de bu gereksinime önemli bir etkisi olmuştur. Ülkemizin genel temsil yapısının yerel düzeydeki izdüşümü olarak, Konseyde yer alabilen kadınların sayısı genelde düşük kalmaktadır. Bu boşluğun doldurulmasında önemli bir işlevi olan Kadın Meclisleri, yalnızca Kent Konseyinde kadınların güçlü bir şekilde temsilini sağlamakla kalmayarak kadınlarla ilgili öncelikli konuların kentin ortak gündemine taşınmasının da yolunu açmaktadır.



### İŞLEVİ NEDİR?

İki ana hedefi vardır:

1. Kadınların karar alma süreçlerine ve kentsel yaşamın her alanına etkin olarak katılımını sağlamak
2. Örgütlü örgütsüz tüm kadınlar arasında iletişimin geliştirilmesi, bilgi ve deneyim paylaşımını güçlendirmek

Bu genel çerçevede kadın meclisi;

- Kadınların toplumsal yaşamın her alanında söz sahibi olması
- Kent ve Kadın sorunları ve sorumlulukları konusunda bilinçlendirilmesi
- Kadın bakış açısıyla politikalar oluşturulması
- Kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılığa ve aile için şiddete karşı güç birliği yapılması
- Kadın sorunlarından hareketle çözüm önerileri ve projeler üretilmesi
- Bu projelerin gerçekleşmesine katkıda bulunulması

Kadın Meclisi; aynı zamanda BM'ler Zirvelerinde (Pekin Eylem Planı), BM Binyıl Bildirgesi, CEDAW(Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) başta olmak üzere uluslar arası belgelerde yer alan kadınlara yönelik hükümlerin yerel düzeyde yaşama geçirilmesini sağlayan, ve kentteki tüm kadınları "ortak çatı" veya "şemsiye" altında buluşturan yepyeni bir yapılanma modelidir.

### KADIN MECLİSLERİ DAYANIŞMASI

2000'li yıllardan başlayarak kendi aralarında ulusal ölçekli bir koordinasyon ve dayanışma ağı oluşturulması yönünde önemli adımlar atılmıştır. Gücünü ve işlerliğini Kadın Meclislerinin oluşturduğu yerel ağlardan alan bu ulusal ölçekli işbirliği ve dayanışma ağı, yerel kapasitelerin güçlendirilmesi ve bu kapsamda kadınların demokratik yerel yönetişimin geliştirilmesi için "yapabilir kılınması" açısından çok önemli bir işlev görmektedir.

Yerelde, Çanakkale Belediyesi Stratejik planlamada "kente kadın bakış açısı" başlığını açmış; bu amaçla toplantılar yapmış amaçlarını, hedeflerini, faaliyetlerini proje ve programlarını kadınlarımızla birlikte yaparak bütüncül bir sistem kurulmasını sağlamıştır.

### ÇALIŞMA GRUPLARI



Kadın Meclisinin bu geniş kapsamlı işlevlerini hayata geçirebilmesi, büyük ölçüde çalışma gruplarının dinamizmine ve bu gruplardan gelen girdilere bağlıdır. Çalışma gruplarının odaklandığı öncelikli konularda geliştirilen hedefler, stratejiler, eylemler, projeler ve diğer katkılar çok önemlidir.

Çalışma gruplarının “gönüllü katılım” esasında oluşması gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Gönüllülerin yanı sıra; Belediye, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin de çalışma gruplarında yer alması gerekir. Çünkü; çalışma grubunun yoğun ve özverili emeği sonucu alınan kararların ve elde edilen çıktılarının sahiplenilmesi, kentsel kararlara dönüştürülmesi ve ilgili kuruluşların plan-program-bütçe önceliklerine dahil edilmesi daha kolaylıkla sağlanabilmektedir. Öncelikli konular ise; kadın ve eğitim, kadın ve şiddet, örgütsüz kadınların örgütlenmesi, kadın ve siyaset vs...



### ÖRGÜTSÜZ KADINLAR

Kadın Meclisinde geniş temsiliyet olmasına rağmen, kentin örgütlü olmayan geniş kesimine de ulaşmak gerekir.

Bu bağlamda; önemli ölçüde komşuluk ilişkilerine ve kişisel tanışıklığa dayalı, bireylerin kendi günlük yaşmalarını etkileyen kararların alınmasına doğrudan katılabilirdiği “birinci basamak” niteliğindeki örgütsüz kadınların katılımcı yapılarının oluşturulması, büyük önem taşımaktadır. İşte; Kadın Meclisi Genel Kurulundaki Mahalle Temsilcilerine, Muhtarlarımıza, Sağlık Ocaklarına, Toplum Merkezlerine, Okul Aile Birliklerine ve yerel yöneticilerimizin desteği ile bu çalışmalar yürütülecektir.

Amacımız; örgütsüz kadınlarımızı da kent yaşamının içine çekmek, yaşadıkları kente sahip çıkma duygusunun ve kentlilik bilincinin gelişmesine katkıda bulunmak

### SONUÇ

Çanakkale Kent Konseyi Kadın Meclisi asıl gücünü kentteki tüm kadınları bir araya getirerek, tüm kenti kucaklayan ortak akıl oluşturulmasını sağlamasından ve bu birlikteliğe dayalı sinerji yaratmasından alacaktır.

- Kadın Meclisi, kendini oluşturan temsilciler tarafından bir muhalefet platformu değil; merkezi yönetim+ yerel yönetim+ sivil toplum üçgenindeki geniş temsil tabanı üzerinde kent yönetimini eşit ortaklar olarak katılımlarını sağlayan bir yapıdır.
- Kadınlarımızın birlikte çalışma ve üretme, birikimlerini ve uzmanlıklarını, topluma en iyi şekilde aktarma ve paylaşma kararlılığı ve çalışma gruplarına gönüllü katılımı bir sinerji yaratacaktır.
- Diğer meclisler ve çalışma grupları ile nasıl en verimli ve karşılıklı uyum içersinde çalışabileceği arayışlarını ön plana çıkaran bir meclis olacaktır.
- Kadın Meclisi; sadece nasıl yapılanması gerektiği yönünde değil, bu yapıya nasıl işlerlik kazandırılacağı sorusunun tüm kadınlarca cevaplanması gereken bir oluşumdur. Meclisimize işlerlik kazandıran ve başarılı kılan unsurların neler olduğu kapsamlı olarak incelenecek ve bundan gerekli sonuçların çıkarılması büyük önem taşıyacaktır.

- Tüm bu çalışmalara Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü'nün de, ülke genelinde cinsiyet politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması konusunda sorumluluğu kapsamında etkin olması ve destek vermesi beklenmektedir.

Tüm kadınlar birlik ve beraberlik içinde el ele, omuz omuza....

KAM - Yaz



## Akran Eğitimi Yoluyla Klimakterik Dönemdeki Kadınlarda Sağlığı Geliştirme

**Yrd. Doç. Dr. Gülbu TANRIVERDİ**  
ÇOMÜ Sağlık Meslek Yüksek Okulu

Üniversitemiz Rektörlüğünün desteklediği Bilimsel Araştırma Projeleri kervanına Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi adına Başkan yardımcılarımızdan Yrd. Doç. Dr. Gülbu Tanrıverdi'nin yürütücülüğünü üstlendiği “Akran Eğitimi Yoluyla Klimakterik Dönemdeki Kadınlarda Sağlığı Geliştirme” adlı proje de dâhil edildi. Aşağıda proje hakkında geniş bilgiye yer verilmiştir.

**Proje yürütücüsü:** Gülbu Tanrıverdi

**Araştırmacılar:** Ayten Dinç, Fide Kaya, Rebiye Ünüvar, Melike Yalçın, Selma Atay, Sevda Vurur, Serdar Topal

Klimakterik dönem kadınlarda, ovarial fonksiyonların sona ermesiyle birlikte bazı endokronolojik ve vazomotor semptomlarla karakterize bir dönemdir. Bu dönemde görülen biyolojik, psikolojik ve sosyokültürel faktörlerden etkilenen bu dönem, 40-45 yaşlarında başlayıp 60-65 yaşlarına kadar devam etmektedir. Bu dönemin menopoza öncesi 2-6 yıllık süresine premenopoz, son menstruasyon kanamasına menopoza, menopoza sonrası 6-8 yıllık dönem ise postmenopoz dönem olarak isimlendirilir. Klimakterik dönemde, östrojen üretiminin azalmasına bağlı olarak kadınlarda birtakım değişiklikler olur.

Bu proje kadınları klimakterik dönem, bu dönemde görülen değişiklikler, yakınmalar ve yakınmalarla etkin baş etme yöntemleri ve erken tanı hakkında bilgilendirerek davranışlarında olumlu farklılık oluşturma yoluyla sağlığın geliştirilmesi amaçlandı. Araştırma öntest-sontest yarı deneme modeli olarak yapılacaktır.

Araştırmanın evrenini Çanakkale İl Merkezinde yaşayan, çalışmaya katılmaya gönüllü olan 45-60 yaş arası 400 kadın oluşturacaktır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu ile toplanacaktır. Anket formunun içeriğini menopozal yakınma listesi, kadınların demografik özelliklerini ve erken tanı uygulamalarını tanımlayan sorular oluşturacaktır. Anket formu kadınlara öntest ve sontest olarak 6 ay ara ile uygulanacaktır. Öntest sonrası kadınlara planlanan sağlık eğitimi uygulanacaktır. 6 ay sonra eğitimin sağlık davranışlarını geliştirip geliştirmediği saptanacaktır. Sağlık eğitimleri uzman eğitimci tarafından eğitim almış 45-60 yaş arası 20 kadın tarafından yapılacaktır. Eğitimin içeriği kadınlara klimakterik dönem, bu dönemde görülen değişiklikler, yakınmalar ve erken tanı uygulamaları hakkında bilgi aktarımı yoluyla yapılacaktır. Eğitimler broşür, kitapçık, yerel basın tarafından desteklenecektir. Akran eğitimci eğitim verdikleri kadınları 6 aylık süre içerisinde izlem yaparak verdikleri eğitimi destekleyeceklerdir. Çalışmanın sonuçları sadece projeye katılan kadınları değil, ailelerini ve toplumu da olumlu etkileyecektir. Erken dönemde meme ve serviks kanserlerinin tanınması, Osteoporozun belirlenmesi ve menopozal yakınmalarla baş etme becerilerinin geliştirilmesi kadının yaşam kalitesini artıracak, erken tanı ile tedavi şansı yükselecek bununla birlikte kadına, ailesine ve topluma ekonomik katkı sağlanacaktır. Yaşam kalitesi yükselen kadının üretkenliği artacak, aile içindeki rol kaybı azalacaktır.



## KADIN VE ÇOCUK İSTİSMARI

**Yrd. Doç. Dr. Şeniz ANBARLI BOZATAY**  
ÇOMÜ Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

24 Haziran 2010 Perşembe günü saat 14.00 de Anafartalar Yerleşkesi, Süleyman Demirel Konferans Salonunda Yrd. Doç. Dr. Şeniz Anbarlı Bozatay tarafından verilen “ Kadın ve Çocuk İstismarı ” konulu konferans verilmiştir.

### KADIN VE ÇOCUK İSTİSMARI

Kadın ve çocuklar, pek çok alanda erkeklerden daha çok dezavantajlıdır. Bu dezavantaj, yoksulluğun kurbanı olmalarında ve haklarını savunmasızlıkları nedeniyle daha çok istismar edilmesiyle ilgilidir. Dezavantajlı kadın ve çocukları bu duruma düşüren başlıca nedenler; **ırk, yoksulluk ve sosyal statüleridir**. Söz konusu ayrımcılık; hukuki zorlamalar, eğitim ve istihdamda fırsat eşitliğinin inkârı, politik temsilden dışlanma, üretim haklarından yoksunluk, kültürel ve sosyal normların zorlayıcılığı, fiziksel şiddettir. Bu haliyle kadın ve çocuk istismarı ciddi bir insan hakkı ihlalidir. Her iki grup arasında maruz kalınan istismar biçimleri açısından büyük benzerlikler bulunmaktadır.

Bu çalışma, Haziran 2010'da tarafımdan verilen konferansa ilişkin bir özet mahiyetinde olup, her iki istismar türüne okuyucunun dikkatini konuya çekebilmek noktasında provakatif bir içeriğe sahiptir. Çalışmada çocuk istismarı ile ilgili bölümler hazırlanırken, ağırlıklı olarak, Oğuz Polat'ın interdisipliner bir içerikle konuyu ele aldığı “Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı 1” ve “Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı Önleme ve Rehabilitasyon” adlı çalışmalarından yararlanılmıştır.

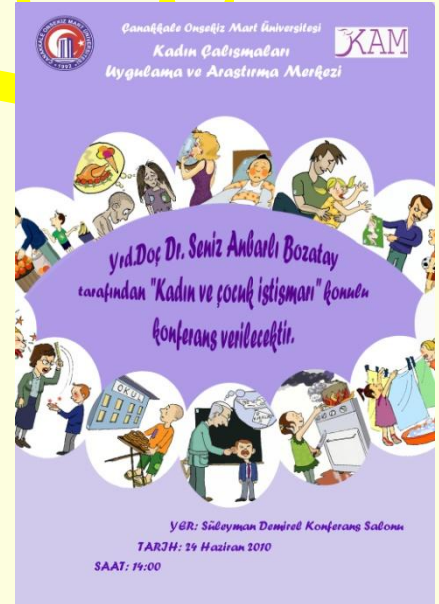
### KADIN İSTİSMARI

**Kadın istismarı**; kadına yönelik şiddet ana başlığında (ailede, işyerinde, sokakta..), eğitim hakkından yoksun bırakmada, edebiyat ve medya alanında, siyasette, cinsellikte ve toplumsalın daha birçok alanında söz konusudur. Hemen her birinin ortak noktası fiziksel ya da duygusal anlamda **şiddet** içermesidir.

**BM Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri'nin ilk maddesinde kadınlara karşı şiddet** şu şekilde tanımlanmıştır;

“..ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınların fizyolojik, cinsel ve psikolojik acı veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakmadır”.

**Kadın İstismarı ile İlgili Bazı istatistikler:**



- Dünya çapında, çoğu toplumda tüm kadınların %15-50'si yaşamlarında en az bir kez yakın bir partnerleri tarafından fiziksel saldırıya maruz kalmıştır.
  - Dünya çapındaki cinsel istismar vakalarının yaklaşık % 40-60'ı 16 yaş altı genç kadınları içermektedir.
  - Kadın cinsel organının kesilmesi (kadın sünneti) hala dünya çapında 30 ülkede gerçekleştirilmektedir. Çoğunlukla çocukluk döneminin başlarında ya da adolesan çağda gerçekleştirilen bu uygulama genç kadınların hayatını çeşitli şekillerde olumsuz etkileyebilmektedir: anestezişiz yapıldığında ıstırap verici ağrı; kanama ve anemi; şok; tetanos; ateş ve enfeksiyon. Yaşamın ileriki yıllarındaysa, idrarda sızıntıya, kistlere, uzun ve problemlı doğuma ve psikolojik ve cinsel sorunlara neden olabilmektedir.
- Dünya genelinde her üç kadından üçü dövülmüş, cinsel ilişkiye zorlanmış veya başka bir yolla istismar edilmiştir. Bunu yapanlar eşi veya başka bir aile üyesi de dahil **genellikle kadının tanıdığı biridir**. Her dört kadından biri gebelik sırasında istismara uğramıştır.
  - Kurbanların yarısından fazlası şiddetli cinsel istismara maruz kalmıştır: mükerrer tecavüz, zorla cinsel ilişki veya farklı şahıslarca cinsel istismar gibi. Bu istismarlar vakaların üçte birinde en az 5 kez tekrarlanmış, üçte birinde yalnızca bir kez olmuş, geri kalanında ise uzun süre boyunca defalarca tekrarlanmıştır. **Vakaların çoğunda saldırganlar baba, ağabey veya amca/dayıdır. Vakaların %1'inde saldırgan kadındır.**

Kadınlara yönelik şiddet ve cinsiyete dayalı şiddet “dünyadaki en yaygın ama en az kabul edilen **insan hakları ihlali**” olarak adlandırılmaktadır. Bu paralelde, Viyana İnsan hakları Konferansında Dördüncü Dünya Kadın Konferansında kadınların yaşamlarını, bedenlerini, psikolojik bütünlerini ve özgürlüklerini tehlikeye sokan bu soruna öncelik verilmiştir.

Savunmasız kadın ve çocuklara yönelik yasalar, politikalar, programlar ve kolaylıklar, onların korunmasına yönelik genel çerçevenin parçalarıdır. Kadın ve çocukların insan haklarının korunması **için 3 temel uluslararası sözleşme**; CEDAW (Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme), CRC (Çocuk Hakları Sözleşmesi), CRPD'dir (Engelli Hakları Sözleşmesi). Belirtilen sözleşmeler, bu dezavantajlı grupların insan haklarının korunmasındaki farkındalığı artıracaktır.

## KADIN TİCARETİ

Kadın ticareti, yol açtığı istismar biçimleriyle kadına yönelik şiddetin bir parçası kabul edilmelidir. Kadınlar özellikle seks ticaretinde, tarım ve hizmetler sektöründe çalışmaya zorlanmaktadır.

*BM İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın Ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına Ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol*'ün 3. maddesinde insan ticareti, mağdurun rızasının sonucu etkilememesi ve çocuk istismarı konularına açıklık getirilmektedir. Protokol' göre;

“İnsan ticareti; kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir”.

Protokol uyarınca istismar terimi yalnızca cinsel istismar biçimlerini değil aynı zamanda **zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları ve organların**



**alınmasını** da içerecektir. İnsan ticaretinin belirtilen yöntemlerden herhangi biriyle yapılmış olması halinde, **mağdurun istismara razı olup olmaması durumu değiştirmeyecektir.**

Uluslararası insan ticareti 1990'ların ortalarından itibaren gözle görülür bir artış göstermiştir. Bu konuyla ilgili neredeyse tüm çalışmalar, özellikle kadın ve seks ticareti, ulusal suçlar, silah ve ilaç kaçakçılığı üzerine odaklanmıştır. Kadınlar yalnızca kolay taşındıkları için değil (çünkü genellikle gönüllü oldukları ve yolculukları için gerekli ödemeyi üstlendikleri iddia edilmektedir) aynı zamanda tacirler için de daha az tehlikeli görünmelerinden dolayı tercih edilmektedirler.

CEDAW, kadınların satışını yasaklayan 6. maddede, “taraf devletlerin herhangi bir biçimde kadın satışını ve kadınların fahişeleştirilerek istismar edilmelerini sona erdirmek için mevzuat çıkarmak da dâhil her türlü tedbiri alacağını” kaydetmektedir

### **Kadın ve Aile İçi Şiddet**

Aile içi çoğu şiddet vakasında erkeğin öfkesi kadın partnerlerine yönelir. Bu cinsiyet farklılığının kökeni gençlerin ve erkeklerin sosyalleşmesinde yatar. **Bu anlamda kadınlar ve erkekler arasındaki ciddi farklılıkları etkileyen şey çoğunlukla biyolojik etkenler değildir.**

**Gebe kadınlar** cinsiyete dayalı şiddete maruz kalanların başında gelmektedir. Eşleri gebe olan bazı erkekler şiddete daha eğilimli olmakta, hatta bazıları eşlerinin karnına vurmakta veya tekme atmaktadır. Bunlara maruz kalan kadınlarda düşük riski iki katına, düşük ağırlıkta bebek doğurma riski ise dört katına çıkmaktadır.

Kültürler arası eş istismarı konusunda yapılan çalışmalar, orta ve küçük büyüklükte toplumların neredeyse beşte birinde aile içi şiddet bulunmadığını göstermektedir. Böylesi kültürlerin var olması kadınlara yönelik erkek şiddetinin erkek biyolojisinden veya cinselliğinden değil, daha çok toplumların erkekliğe nasıl baktığından etkilenen bir sonuç olduğunu kanıtlamaktadır.

Aşağıda kadına yönelik şiddete ilişkin alan çalışmalarından çarpıcı sonuçlar aktarılmıştır..

**“Kadın Aile İçi Şiddete Bakışı Araştırması” (Sivas, 162 kadın,2005);**

%47.7 fiziksel şiddete maruz kalmış

%91'i eşi tarafından gerçekleşmiş

**Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğüne** yapılan bir araştırmada; (1071 kadın)

% 21.2 kadınların eşlerinden şiddet gördükleri

% 21.7 cinsel ilişkiye zorlandıkları

% 69.9 erkeğin şiddet kullanmasında kendisini sorumlu görmektedir.

### **Töre Cinayetleri;**

Suç gerekçelerinin başında; evlilik öncesi hamile kalmak, zina yapmak, tecavüze uğramak, hakkında dedikodu yapılması, ailenin uygun gördüğü kişiyi reddetmek..

Bu cinayetlerde (Türkiye’de) öldürülenlerin %40’ı, cinayet işleyenlerin ise % 43’ü 17 yaş altındadır.

## ÇOCUK İSTİSMARI

“Çocuğun sağlığını, fizik gelişimini, psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen bir yetişkin, toplumu veya ülkesi tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlardır” (**Dünya Sağlık Örgütü,1985**)

Tanıma göre, davranışın mutlaka çocuk tarafından algılanması veya yetişkin tarafından bilinçli olarak yapılması şart değildir.

Çocuk İstismarının Boyutları:

- Kasıtlılık (çocuğa acı verme isteği)
- Toplumsal onaylama-toplumsal eleştiri (İstismar toplumdan topluma değişebilir, kültürel normların ihlali)

**İstismar Türleri:** Fiziksel istismar, Cinsel istismar,Duygusal istismar, İhmal ve toplumsal istismar.

**1. Fiziksel İstismar:** En sık görülen tür. Çocuğa şiddet uygulanmasıdır. Çocuğun kaza dışı yaralanması. “Bir tokattan çeşitli objelerin kullanımına kadar uzanan cezalandırma biçimlerini kapsar. Klinik teşhiste, yumuşak doku hasarları, yanıklar, kaynar su ile haşlamalar, kemik, eklem, beyin ve göz hasarları, iç organlara ait hasarlar, zehirlemeler..)

İstismarı yapan kişiye göre;

- a. Ebeveyn tarafından istismar
- b. Kurumsal istismar (okul, yuva, yetiştirme yurdu kamp)

Uygulama şekline göre istismar aletli yada aletsiz olabilir. (Tokat, yumruk, itip kakma, sarsma, çimdik, ısırma/kemer, kayış, herhangi bir ev eşyası, ütü, sigara, sıcak su)

Fiziksel istismara bağlı yaralanmalar en çok göğüste, sırtta, baldırda, genital bölgede, üst kolda, üst dudak ve damakta görülmektedir.

### Çocuğu İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği’nin araştırmasına göre;

- dayak yediği için kadın sığınma evine giden kadınların %82’si çocuklarını dövmetedir.
- 6-12 yaş ilkokul öğrencilerinde cezalandırma yöntemi olarak dayanın kullanıldığı olgular % 82.

**2. Cinsel İstismar-Cinsel Sömürü:** Saptaması en zor olanıdır. Kurbanlar genellikle kızlardır. Saldırganlar genellikle 40-50 yaş arasındaki erkekler. Failler daima erkekler değildir. %1 -10’u kadın.

Maruz kalınan gruplar (Kanada,1993)

% 15 yabancılar

% 40 tanıdıklar

% 14 aile

% 2 bir otorite

% 18 flört

### **Amerikan Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Merkezi;**

“Çocuk ve yetişkin arasındaki temas ve ilişki, o erişkinin veya başka birinin cinsel stimülasyonu için kullanılmışsa, çocuğun cinsel olarak istismar edildiğinden söz edilebilir. Cinsel istismar, diğer bir çocuk tarafından eğer bu çocuğun üzerindeki belirgin gücü veya kontrolü söz konusuysa ve bariz bir yaş farkı varsa da gerçekleşebilir”.

En çok şu şekillerde gerçekleşebilir;

Cinsel ilişki kurmak, oral temas, pornografik filmlerde kullanmak..Temas içermeyen istismar; seksi konuşma, teşhir, röntgencilik,.

### **Ankara ve İstanbul’da 2009’da yapılan “Sokakta Yaşayan, Suç İşleyen ve Suça Maruz Kalan Çocuklar” (1526 çocuk)Araştırması;**

- Çocuğa şiddeti uygulayanın kim olduğu..

% 36 tanımadığı biri

% 25.6 tanıdığı biri

% 10 baba

% 2.3 anne

- Çocuğun ilk cinsel deneyimini kiminle yaşadığı..

%57.1 arkadaşı

%33.1 tanımadığı biri

%9 aileden biri

- Çocuğun hiç zorla cinsel ilişkiye girip girmediği..

% 9.8 evet

- Çocuğun kim tarafından zorla cinsel ilişki yada tacize uğradığı..

% 55.4 tanımadığı biri

%21.6 arkadaşı

% 5.4 aileden biri

%2.7 akraba

### **Aile içi ya da dışı-ensest;**

Ensestte aile dışında yaşayan geniş ailenin diğer bireyleri de yer alır. Aile içi ensestte istismarcı ve kurban arasında kan bağı vardır. Üvey anne babalar da bu gruba dahildir. Cinsel organı teşhirden tecavüze kadar uzanabilir. Baba-kız en sık rastlanan ilişki tipiye de kardeşler arasında da sıkça rastlanır. **Baba-kız ensesti tüm sosyoekonomik katmanlardaki ailelerde meydana gelebilir.** Hazırlayıcı etkenler;eşin kaybı, alkolizm, sosyal izolasyon, cinsel açıdan yetersizlik korkusu, psikopati, evlilikte sorunlar..

Yapılan bir çalışmada (Sezgin 1993) ensestte cinsel saldırıların %58'i baba, %17'si ağabey, % 8'i amca-dayı, %6'sı üveybaba, %6'sı kuzen, % 4'ü üvey ağabey..

**Cinsel istismar olaylarının tüm dünyada %50'si bildirilmemektedir.**

**Cinsel Sömürü:** Çocuktan sorumlu olan kişilerin çocukla direkt cinsel temasa girmediği ancak çocuğun kurban seçildiği olguları içerir. Cinsel tatminden çok parasal kazanç ön plandadır.

İki tür; çocuk pornografisi (fotoğraflar, filmler veya video görüntüler/evden kaçan çocuklar, aileler de çekim yapıyor)

çocuk fuhuşu (evden kaçan çocuklar kurban)

**Risk faktörleri;** İzole ve fonksiyonsuz aile,aile çatışmaları,ekonomik sorunlar, aile bireylerindeki psikolojik bozukluklar, ailede alkol ve uyuşturucu kullanımı,annenin çocuğa cinsel eğitimi cezalandırıcı bir yöntemle vermesi, yetişkinlerin çocukla aynı odayı paylaşmaları, yetersiz eğitim

**Çocukların Güvenliklerinin Sağlanmasında Öneriler;**

Güvenliklerini korumayı öğretin

Bedenlerini korumayı öğretin

Hayır demeyi öğretin

Yardım istemeyi öğretin

Onlara inandığınızı öğretin

Yabancılarla konuşmamayı öğretin

Sır saklamamasını öğretin

**3. Duygusal İstismar:** Psikoloji hasarlar yaratır. Fiziksel ve cinsel istismarda olduğu gibi somut fiziksel bulgular olmayabilir.

**Duygusal istismara neden olan başlıca ebeveyn davranışları;**

Reddetme (yokmuş gibi davranma, birey olarak kabul etmeme, yokmuş gibi davranma, yardım taleplerini reddetme, bir hatadan dolayı çocuğun sorumlu tutulması, fiziksel temastan kaçınılması), tek başına bırakmak,yıldıрма (tehdit, gözdağı), suça yöneltme (kötü örnek olma), duygusal tepki vermeyi reddetme, aşağılama, kendi çıkarına kullanma ve vaktinden önce yetişkin rolü verme,

**İstismara neden olan etkenler;**



Doğum sonrasında çocuk ile anne arasında sıcak bağın kurulamaması,Bozuk iletişim, Olgunlaşmama,Geniş aile,Psikolojik problemler

**4. İhmal:** “Çocuğa bakmakla yükümlü olan kişilerin bu yükümlülüğü yerine getirmemesi ve çocuğu fiziksel ya da duygusal olarak ihmal etmesi”.

İhmal ver istismar birbirinden bağımsız değildir. İki olgunun etkileri ayırt edilemeyebilir. İhmalin belirlenmesi;

Sağlık bakımının yetersiz olması, geciktirilmesi

Yetersiz beslenme

Kişisel hijyenin kötü olması

Giysilerin yetersiz olması

Evdeki koşulların kötü olması

Ev koşullarının sağlıksız olması

Mekik dokuma

Uygun olamayan bakıcı

Terk etme

Okula göndermeme

Eğitim ihtiyaçlarının karşılanmaması

#### **5.Toplumsal İstismar: Dilencilik ve çocuk ticareti**

İstenildiğinde bir suç makinesine dönüştürülebilecek olan çocukların, şiddet ve yasadışı olaylara karışmadan önce, yasadışı kariyerlerine dilencilikle başladıkları bilinmektedir.

İnsan ticaretinin %40'ını çocuk kaçakçılığı, bunun %80'ini de cinsel istismar oluşturmaktadır. Bunun dışında dilencilik, sanayi işçiliği de önemli bir yer tutmaktadır.

#### **Çocuk Dilencilğine İten Nedenler**

- Savaş ve siyasal çatışma, ailelerin yok olması (Afganistan, Irak)
- İstihdam ve eğitim fırsatlarının kaybı/sınırlılığı
- Gençlerin göçü
- Baskın istismar ve aile ihmali
- Çocukların toplumdaki zayıf konumu
- Erkek çocuklarının evle ilgili sorumlulukları konusundaki sosyal ve kültürel baskı
- Kız çocuklarının toplumdaki düşük statüsü
- Kaçakçıların gelir beklentileri

## Çocuk Kaçakçılığı ve Çocuk Ticareti

Yüzyılın kölelik biçimidir.

Çocuk ticaretinde, çocukların kötüye kullanılmasında göz önünde bulundurulması gereken temel faktörler;

- 1) İnsan ticaretine konu olan bir çocuktur; çoğu insan ticareti mağduru çocuk gerçek yaşını gizlemez. Çocukların çoğu 10 ile 13 yaşlarında ya da daha küçüktür.
- 2) Kaçırılan çocuklar bir başkası tarafından bırakılmakta ya da kiralanmaktadır.
- 3) Kötüye kullanma, bir kişinin bir diğeri tarafından cinsel ilişki ya da diğer amaçlarla kullanılmasını ifade eder.

## ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ HUKUKSAL BOYUTU

### Uluslararası Düzenlemeler:

#### 1.BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme;18 yaş altı her insan çocuk kabul edilir.

Madde 16; özel yaşantının korunması

Madde 19; Suistimal ve ihmalden koruma

Madde 20; Ailesiz Çocuğun korunması

Madde 32;Ekonomik sömürüye karşı çocuğun korunması

Madde 34;Cinsel sömürü

Madde 35;Çocukların kaçırılması, satılmaları ve fuhuşa zorlanmaları

Madde 39; Her türlü ihmal, sömürü ya da suistimal, işkence ya da her türlü zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulaması ya da silahlı çatışma mağduru olan çocuğun korunması

Yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği BM Çocuk Hakları Komitesince izlenir.

#### 2. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol; Protokol mağdur çocukların korunması ve rehabilitasyonu çalışmaları konusunda yükümlülükler getirmektedir.

#### 3. Avrupa Konseyi BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Uygulanmasına Dair Avrupa Sözleşmesi; Çocuklara yargı mercileri önünde usule ilişkin haklar tanır. Türkiye’de aile mahkemelerinin kurulmasına yol açmıştır.

### Ulusal Düzenlemeler

1. **Medeni Kanun Yönünden Çocuğun Korunması;** Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düşerse, anne baba duruma çare bulamazsa, hakim M.K’nun 346.maddesi uyarınca çocuğun korunması için uygun önlemleri alır. (aileye rehberlik, ana babaya ihtar..)

MK 47; Eğer çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimi tehlikede bulunursa veya çocuk terk edilirse çocuk bir kuruma yerleştirilir.

MK 48; Çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerden sonuç alınamazsa velayet kaldırılabilir.

### **İstismar ve ihmalin MK açısından sonuçları;**

Velayetin kaldırılması

Koruma tedbirleri

Tazminat sorumluluğu

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu koruma tedbirleri ile ilgili çerçeveyi çizmektedir.

Çocuğun korunması için kimler Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Başvurabilir?

Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları...

Koruyucu ve destekleyici tedbir kararını, çocuğun ana babası, bakımından sorumlu kişi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Cumhuriyet savcısının istemi üzerine **çocuk hâkimi** tarafından alınabilir.

**2.Ailenin Korunmasına Dair Yasa:** İhmalin ve istismarın önlenmesinde etkili sonuçlar alınmasında etkilidir. Bu yasaya göre aile mahkemesine;

Şiddete uğrayan eşlerden biri

Aynı konutta yaşayan diğer bireyler

Olaydan haberi olan kişi, Cumhuriyet savcısına başvurabilir.

Tedbirlere aykırı hareket eden eşe 3 aydan 6 aya kadar hapis cezası verilebilir.

**3.Türk Ceza Kanunu Açısından İstismar ve İhmalin Sonuçları;** Kanun, cinsel istismarı ayrı bir başlık altında düzenlemiştir. Uluslararası sözleşmelerin yasaya yansıdığı dikkati çekmektedir.

### **Çocuklara karşı işlenen suçlar /(istismar kapsamında) :**

İnsan (çocuk ) Ticareti, TCK.mad.80/3

Çocuklar üzerinde bilimsel deney, TCK.mad.90.3

Çocuğa işkence, TCK.mad.94/2-a

Eziyet, Madde.96

Cinsel Saldırı, TCK. mad.

Çocukların Cinsel İstismarı, TCK.mad.103

Reşit Olmayanla Cinsel İlişki.TCK.mad.104

Hürriyetten yoksun bırakma, TCK. mad. 109

Eğitim ve Öğretimin Engellenmesi, TCK.mad.112

Çocuğa Yağma, TCK. mad. 149/e

Çocuk Düşürtme, TCK.mad.99/6

Müstehcenlik, TCK.mad.226

Fuhuş, TCK.mad.227

Çocuklara kumar oynatmak, TCK.mad.228

Dilencilik, TCK.mad.229

Kötü Muamele, TCK. mad. 232

Aile Hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali, TCK.mad.233

Çocuğun kaçırılması ve alıkonması, TCK.mad.234

Yasada belirtilen cinsel suçlardan mahkum olanlarla, bu suçları çocuk, torun gibi alt soyuna karşı işleyenler çocukları üzerindeki velayet hakkını hakim kararına gerek olmaksızın kaybederler.

#### **Çocukların Cinsel İstismarı Yeni Türk Ceza Kanununda ayrı bir başlıkla düzenlenmiştir.**

Cinsel istismarın çocukla akrabalık ilişkisi bulunan kişiler tarafından, çocuğun vasisi, eğiticisi, öğreticisi, bakıcısı, çocuğa sağlık hizmeti veren , çocuğa karşı gözetim ve koruma yükümlülüğü bulunan diğer bir kişi tarafından veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak sureti ile gerçekleştirilmesi daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir. Ceza yarı oranında artırılır.

**4. Ceza Muhakemesi Kanunu;** 5271 sayılı Kanun, MAĞDUR ÇOCUKLAR açısından yeni ve lehe düzenlemeler getirmektedir.

CMK. nun 52.maddesine göre ‘mağdur çocukların tanıklığında ses ve görüntü kaydı yapılması zorunludur.’

CMK. nun 236.İşlenen suçun etkisi ile psikolojisi bozulmuş çocuk, suça ilişkin kovuşturma ve soruşturmada BİR DEFA dinlenebilir.

Mağdur çocukların tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp ve eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur.

CMK. nun 234.maddesi’ Mağdur 18 yaşını doldurmamış ise, istemi aranmaksızın baro tarafından avukat görevlendirilir.

## SONUÇ VE ÖNERİLER

- Çocukların istismardan korunması ve istismarın etkilerinin en aza **indirilmesinde ilk önlem çocukların öncelikle aileleri tarafından korunmasıdır.**
- Uluslararası toplum soruna etkili tepkiler geliştirmek zorundadır. **Toplumsal farkındalık ve bilinç yaratılmalıdır.**
- Cinsiyet merkezli yaklaşım ve çocuk hakları perspektifi **tüm grupların birlikte çalışmalarını** gerektirir. Bu işbirliği, insan hakları grupları arasındaki stratejik ortaklığı da içermeli, kadın ve çocuk haklarını koruyucu sözleşmelerin getirdiği açılım göz önüne alınarak, ulusal cinsiyet politikalarına yansımaları sağlanmalıdır.
- Yasal düzenlemeler kadar önemli bir konu da **“insan değeri” nin yükseltilmesidir.**
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili derslerin ilkokuldan başlayarak müfredata alınması
- Kız çocuklarının eğitiminin istenilen düzeye getirilmesi
- Çocuklarla etkileşim içindeki tüm tarafların çocukları koruyarak yetiştirilmelerinin sağlanması,
- Sömürü ve istismar durumlarının belirlenerek, gerekli bilgiye sahip olunması,
- Hükümetlerin, çocukların korunmasına gerekli bütçe kaynaklarını ayırmaları, çocukların sosyal refah politikalarından yararlandırılmaları
- Tarafların, mağdur çocukları suçlu duruma düşürmekten kaçınması,
- Çocuk yoksulluğuna karşı mücadelenin **yalnızca sosyal dayanışma ağlarına bırakılmaması**
- Ulusal eylem planlarını devreye sokulması
- Medyanın harekete geçirilerek desteğinin sağlanması
- Çocuk kaçakçılığını ve ticaretini kolaylaştıran etkenlerin neler olduğunun belirlenmesi
- Hükümetler, üniversite, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin çocuk istismarına





# KAM e-BÜLTENİ

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi  
Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma  
Merkezi*

**Adres:** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dr. H. İbrahim BODUR Girişimcilik Uygulama ve  
Araştırma Merkezi 2.Kat İskele Meydanı ÇANAKKALE

**İletişim:** 0286-218 00 18/2179 – 0286-217 13 03/3025/3182

**Web:** <http://kam.comu.edu.tr>

**E-posta:** [kam@comu.edu.tr](mailto:kam@comu.edu.tr)